

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพระราชทานเพลิงศพ

โกศ >> ในอดีตผู้ได้รับพระราชทานโกศเป็นเครื่องเกียรติยศประกอบศพนั้น เจ้าหน้าที่จะต้องมัดศพและบรรจุลงในโกศจริง ๆ โดยจะต้องยกมือศพพนมที่หน้าอกและงอขาพนมแบบชันเข่ามัดตราสังข์ด้วยเชือกที่ควั่นด้วยด้ายดิบ จากนั้น จะนำผ้าขาวมาห่อศพ ผูกมัดตามรูปแบบเฉพาะแล้วผูกผ้าให้เป็นปมเหนือศีรษะศพก่อนบรรจุลงโกศ แต่ในปัจจุบันสำนักพระราชวังยินยอมให้ตั้งโกศบนจิตกาธาน โดยไม่มีร่างของผู้ถึงแก่กรรมได้ (บรรจุลงหีบแล้วตั้งโกศประกอบแทน) ทั้งนี้ เนื่องจากว่าโกศเป็นเครื่องแสดงเกียรติยศของผู้ตาย เป็นเครื่องหมายแห่งผลของการทำคุณประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองมาโดยตลอด ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องมีร่างของผู้ตายอยู่ในนั้น

น้ำหลวงพระราชทาน >> บุคคลผู้ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์รวมทั้งพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์ถือว่าเป็นผู้ที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ สมควรได้รับการยกย่องและประกาศเกียรติคุณโดยเฉพาะวาระสุดท้ายแห่งชีวิต ดังนั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานน้ำหลวงอาบศพและเครื่องเกียรติยศประกอบศพให้แก่ผู้วายชนม์ ซึ่งถือเป็นพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ ทั้งนี้ ผู้ได้รับพระราชทานหีบทองลายสลัก หีบทองทึบจนถึงชั้นโกศ เป็นเครื่องเกียรติยศประกอบศพ น้ำหลวงพระราชทานจะบรรจุไว้ใน “หม้อถม” ส่วนผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องเกียรติยศประกอบศพที่ต่ำกว่านี้ จะใช้ “หม้อเงิน” แทน

เครื่องเกียรติยศประกอบศพ ได้แก่ หีบ โกศ ฉัตร ปี่ แตร กลองชนะ ฯลฯ ตามแต่ชั้นยศหรือเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน ซึ่งเป็นเครื่องประกาศคุณงามความดีในวาระสุดท้ายของชีวิต ทั้งนี้ บุคคลที่ไม่ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์หากถึงแก่กรรม ถ้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุเคราะห์และพระราชทานหีบหลวง จะได้รับพระราชทานหีบทองลายงู่น

การขอพระราชทานเพลิงศพ มี ๒ กรณี คือ

ก) การขอพระราชทานเพลิงศพ

ข) การขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ

ซึ่งมีความสัมพันธ์กับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เฉพาะกรณีเป็นคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิในการขอพระราชทานเพลิงศพเท่านั้น สำหรับกรณีนี้จะกล่าวเฉพาะในประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับกรมสรรพากร กล่าวคือ

ก) หลักเกณฑ์ในการขอพระราชทานเพลิงศพ

๑. ข้าราชการตั้งแต่ระดับปฏิบัติงานและระดับปฏิบัติการขึ้นไป (ระดับ ๓ เดิม) สำหรับในกรณียังไม่ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๒. ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตั้งแต่ชั้นเบญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.) ขึ้นไป

ข) หลักเกณฑ์ในการขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ

๑. บิดา มารดาของข้าราชการระดับชำนาญงานและระดับชำนาญการขึ้นไป (ระดับ ๖ เดิม)

๒. บิดา มารดาของผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตั้งแต่ชั้นตรีตาภรณ์ช้างเผือก (ต.ช.) ขึ้นไป

๓. ผู้ที่บริจาคร่างกายหรืออวัยวะแก่สภากาชาดไทย โรงพยาบาลของรัฐหรือสถานศึกษา เพื่อประโยชน์ทางการแพทย์

๔. ผู้บริจาคทรัพย์สินเพื่อการกุศล คิดเป็นมูลค่าไม่น้อยกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท

ทั้งนี้ บุคคลผู้ทำลายชีพตนเองและผู้ต้องอาญาแผ่นดิน ไม่สามารถขอพระราชทานเพลิงศพ และเครื่องเกียรติยศประกอบ และสำหรับการขอพระราชทานเพลิงศพทั้ง ๒ กรณี จะต้องไม่ตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว วันเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติ พระราชพิธีฉัตรมงคล และตามประเพณีนิยมไม่มีการเผาศพในวันศุกร์

การขอพระราชทานเพลิงศพของกรมสรรพากร

๑. การขอพระราชทานเพลิงศพของกรมสรรพากรนั้น อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักบริหารกลาง (บก.) โดยผู้ที่ประสงค์จะขอพระราชทานเพลิงศพ สามารถยื่นคำร้องการขอพระราชทานเพลิงศพได้ที่ สำนักบริหารกลาง (บก.) - โทรศัพท์ ๐๒-๖๑๗๓๓๕๗ ๐๒-๒๗๒๙๓๙๐ เพื่อสำนักบริหารกลาง (บก.) นำเรื่องแจ้ง หรือ นำเรื่องติดต่อด้วยตนเอง ณ กองพระราชพิธีสำนักพระราชวัง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การขอพระราชทานเพลิงศพ	การขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ
ข้อมูลในการขอพระราชทานเพลิงศพ	
๑. ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง ระดับ สังกัดของผู้ถึงแก่กรรม	๑. ชื่อ-สกุล (บิดา/มารดา)
๒. ถึงแก่กรรมด้วยโรคอะไร ที่ใด และเมื่อใด	๒. ถึงแก่กรรมด้วยโรคอะไร ที่ใด และเมื่อใด
๓. ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุด (ระบุชั้นตรา เล่มที่ ตอนที่ ลำดับที่ ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา) ของผู้ถึงแก่กรรม	๓. ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสูงสุด (ระบุชั้นตรา เล่มที่ ตอนที่ ลำดับที่ ตามประกาศราชกิจจานุเบกษา) ของทายาทผู้ถึงแก่กรรม
หลักฐานในการขอพระราชทานเพลิงศพ	
๑. แบบฟอร์มการขอพระราชทานเพลิงศพ คลิก	๑. แบบฟอร์มการขอพระราชทานเพลิงศพ คลิก
๒. สำเนาใบมรณบัตร	๒. สำเนาใบมรณบัตร
๓. สำเนาทะเบียนของผู้ถึงแก่กรรม	๓. สำเนาทะเบียนบ้านของผู้ถึงแก่กรรม
	๔. สำเนาบัตรประจำตัวข้าราชการของทายาทผู้ถึงแก่กรรม
	๕. สำเนาทะเบียนบ้านของทายาทผู้ถึงแก่กรรม

การสืบค้นเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๑. ข้าราชการปัจจุบัน

๑.๑ ข้าราชการปัจจุบันถึงแก่กรรม (ขอพระราชทานเพลิงศพ) – ติดต่อบริษัทได้ที่ ฝ่ายบำเหน็จบำนาญและเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒-๒๗๒๙๕๓๐

๑.๒ ข้าราชการปัจจุบัน (ขอพระราชทานเพลิงศพเป็นกรณีพิเศษ) - สืบค้นจาก link >> สำนักบริหารทรัพยากรบุคคล >> เข้าสู่ระบบสำหรับตรวจสอบประวัติของเจ้าของประวัติ >> เข้าสู่ระบบด้วยรหัส e-office >> แสดงประวัติ

๒. ข้าราชการเกษียณอายุ (ขอพระราชทานเพลิงศพและขอพระราชทานเพลิงศพกรณีพิเศษ) - ติดต่อบริษัทได้ที่กลุ่มงานฐานันดร สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒-๒๘๐๙๐๐๐ ต่อ ๔๒๕-๖ (ระหว่างเวลา ๑๒.๐๐ น. - ๑๓.๐๐ น. เปิดให้บริการสอบถามทางโทรศัพท์)

๓. รายละเอียดการขอพระราชทานฯ กรณีนำหนังสือติดต่อสำนักราชวังด้วยตนเอง

๓.๑ เข้าสู่พระบรมมหาราชวังทางประตูวิมานเทเวศร์ (ถนนหน้าพระลาน)

๓.๒ นำหนังสือแจ้งที่อาคารสำนักราชวัง ฝ่ายสารบรรณ ชั้น ๒ (ผ่านประตูสุวรรณบริบาล ด้านหน้าพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท) เพื่อพิจารณาว่าการขอพระราชทานฯ นั้น อยู่ในหลักเกณฑ์หรือไม่ จากนั้นจึงนำหนังสือไปติดต่อกองพระราชพิธี ห้องรับรอง ชั้น ๑ เพื่อขอหมายรับสั่ง

๓.๓ การติดต่อกองพระราชพิธี เพื่อขอหมายรับสั่ง แบ่งออกเป็น ๒ กรณี คือ

๓.๓.๑ กรณีการขอพระราชทานฯ ณ วัดที่อยู่ต่างจังหวัดหรือปริมณฑล ซึ่งห่างจากพระบรมมหาราชวังนอกรัศมี ๕๐ กิโลเมตร สามารถรอรับหีบเพลิงพระราชทานเพื่อดำเนินการต่อไปได้

๓.๓.๒ กรณีการขอพระราชทานฯ ณ วัดซึ่งอยู่ในรัศมี ๕๐ กิโลเมตร จากพระบรมมหาราชวัง กระบวนการดังกล่าวประมาณ ๓ วันทำการ นับจากวันที่ติดต่อกองพระราชพิธี

๓.๔ ติดต่อกองพระราชพิธี สำนักราชวัง หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒-๒๒๓๕๑๖๓, ๐๒-๖๒๓๕๕๐๐ (วันจันทร์ – วันศุกร์) และ หมายเลขโทรศัพท์ (อัตโนมัติ) ๐๒-๖๒๓๕๔๙๙ ต่อ ๔๕๐๑

๔. เนื่องจากปัจจุบันมีผู้ขอพระราชทานเพลิงศพเป็นจำนวนมาก เลขานุการพระราชวังได้มีบัญชาว่า เพลิงที่พระราชทานไปเผาศพ ณ วัดที่อยู่ต่างจังหวัดหรือปริมณฑล ซึ่งห่างจากพระบรมมหาราชวังนอกรัศมี ๕๐ กิโลเมตร (ตามข้อ ๓.๓.๑) ให้จัดเป็นหีบเพลิงพระราชทานมอบเจ้าภาพเชิญไปดำเนินการเอง โดยไม่มีเจ้าหน้าที่สำนักราชวังไปปฏิบัติ ดังนั้น กองพระราชพิธี จึงได้กำหนดระเบียบการขอรับหีบเพลิงพระราชทานดังนี้

๔.๑ ให้เจ้าภาพศพหรือผู้แทนเจ้าภาพ ไปติดต่อขอรับหีบเพลิงพระราชทาน ที่กองพระราชพิธี สำนักราชวัง

๔.๒ กรณีที่เจ้าภาพไม่สามารถไปรับหีบเพลิงพระราชทานด้วยตนเอง จะมอบให้ผู้อื่นไปรับแทนก็ได้ โดยนำต้นเรื่อง หนังสือมอบฉันทะและสำเนาบัตรประจำตัวผู้แทนไปแสดงต่อเจ้าหน้าที่

- ๔.๓ เจ้าภาพหรือผู้แทน ควรไปรับหีบเพลิงก่อนกำหนดวันพระราชทานเพลิงอย่างน้อย ๓ วัน
- ๔.๔ ผู้ที่มารับหีบเพลิงควรแต่งกายสุภาพ
- ๔.๕ ให้รับหีบเพลิงพระราชทานที่โต๊ะหมู่หน้าพระบรมฉายาลักษณ์
- ๔.๖ ห้ามเปิดหรือบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ในการพระราชทานเพลิงศพ เมื่อเจ้าภาพเชิญหีบเพลิงพระราชทานไปถึงมณฑลพิธี

การปฏิบัติเกี่ยวกับหีบเพลิงพระราชทาน

สำหรับกรณีที่มีการขอพระราชทานเพลิงศพ แต่ศพอยู่ต่างจังหวัด (ห่างจากสำนักพระราชวังเกิน ๕๐ กิโลเมตร) นั้น เมื่อกระทรวงเจ้าสังกัด ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือเจ้าภาพ แล้วแต่กรณี ได้มีหนังสือแจ้งมายังสำนักพระราชวังแล้ว หากศพนั้นอยู่ในเกณฑ์ ทางสำนักพระราชวังจะมีหมายรับสั่งแจ้งให้เจ้าภาพศพทราบ เพื่อให้เจ้าภาพหรือผู้แทนไปขอรับหีบเพลิงพระราชทานที่กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง เมื่อได้รับแล้วต้องปฏิบัติตามขั้นตอน ดังนี้

๑. เชิญหีบเพลิงพระราชทาน ไปวางที่ศาลากลางจังหวัด อำเภอหรือหน่วยราชการที่สังกัด ในท้องที่ หรือที่บ้านแล้วแต่กรณี ควรมีพานรองรับหีบเพลิงพระราชทานนั้นด้วย

๒. เมื่อถึงกำหนดวันพระราชทานเพลิงศพ ให้ทางเจ้าภาพจัดหาเจ้าหน้าที่หรือญาติที่เป็นข้าราชการแต่งเครื่องแบบปกติขาวไว้ทุกข์ เพื่อเชิญหีบเพลิงพระราชทานพร้อมด้วยพานรอง (หนึ่งหีบต่อหนึ่งคน) ไปยังเมรุที่จะประกอบพิธี และก่อนที่จะเชิญพานหีบเพลิงพระราชทานไปตั้งไว้ด้านศีรษะศพ (บนโต๊ะที่ตั้งหีบเพลิงจะต้องมีผ้าปูให้เรียบร้อย และห้ามมิให้นำสิ่งหนึ่งสิ่งใดวางร่วมอยู่ด้วยเป็นอันขาด) เมื่อเชิญเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้เชิญค่านับเคารพศพครั้งหนึ่งแล้วจึงลงจากเมรุ

๓. ขณะที่เชิญพานหีบเพลิงพระราชทานไปนั้น ต้องระมัดระวังกิริยามารยาทโดยรวม ไม่ต้องทำความเคารพผู้ใด และไม่ต้องเชิญหีบเพลิงพระราชทานเดินตามหลังผู้หนึ่งผู้ใดเป็นอันขาด

๔. ผู้ที่ไปร่วมงานพระราชทานเพลิงศพ ทั้งประชาชน ข้าราชการ และพนักงานลูกจ้าง รัฐวิสาหกิจ ควรแต่งกายไว้ทุกข์ตามประเพณีนิยม ในกรณีลูกหลานหรือญาติ รวมทั้งผู้ที่เคารพนับถือผู้วายชนม์ ที่รับราชการ จะแต่งกายชุดปกติขาวไว้ทุกข์ ก็จะเป็นเกียรติแก่ผู้วายชนม์และยังนับว่าเป็นการถวายพระเกียรติ

๕. ผู้ที่ตั้งแถวรอรับหีบเพลิงพระราชทานเดินไปสู่เมรุ ควรเป็นเจ้าภาพงาน การแต่งกาย ควรแต่งกายไว้ทุกข์ตามประเพณีนิยม ในกรณีที่เป็นข้าราชการแต่งกายปกติขาวไว้ทุกข์

๖. ระหว่างเจ้าหน้าที่ เชิญหีบเพลิงพระราชทานเดินไปสู่เมรุ นั้น ประชาชนที่มาร่วมงานควร นั่งอยู่ในความสงบโดยมิต้องยืนขึ้น ไม่ต้องทำความเคารพและไม่มีกรบรรเลงเพลงอย่างใดทั้งสิ้น เพราะยังไม่ถึง ขั้นตอนของพิธีการ เจ้าหน้าที่ผู้เชิญก็มีใช้ผู้แทนพระองค์ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

๗. เมื่อถึงกำหนดเวลาพระราชทานเพลิง ให้เจ้าภาพเชิญแขกที่มาในงานที่มีอาวุโสสูงสุด ขึ้นเป็นประธานจุดเพลิง ประธานในพิธีจุดเพลิงที่อาวุโสสูงสุดนั้น หมายถึง อาวุโสทั้งในด้านคุณวุฒิและวัยวุฒิ ทั้งนี้ หากมีพระราชวงศ์ตั้งแต่ชั้นหม่อมเจ้าขึ้นไป หรือราชสกุลที่มีเกียรติในราชการ ซึ่งศพหรือทายาทอยู่ได้ บังคับบัญชา หรือเป็นผู้ที่เคารพนับถือแล้ว สมควรเชิญบุคคลนั้นเป็นประธาน

๘. ในกรณีที่มีการอ่านหมายรับสั่ง ประวัติผู้วายชนม์ สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ ควรอ่าน ตามลำดับ ดังนี้

- หมายรับสั่ง แสดงถึงการได้รับพระราชทานเพลิงศพ
- ประวัติผู้วายชนม์ เพื่อประกาศเกียรติคุณ
- สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ

ขั้นตอนการพระราชทานเพลิง (หีบเพลิง)

๑. ผู้เป็นประธานเปิดหีบเพลิง
๒. หยิบเทียนชนวนมอบให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้เชิญถือไว้
๓. หยิบกลองไม้ขีดไฟจุดเทียนชนวน รอจนเทียนลูกใหม่ติดแล้ว
๔. ผู้เป็นประธานถวายบังคม (ไหว้) ไปที่หน้าหีบเพลิงที่วางอยู่ หยิบธูป ดอกไม้จันทน์ เทียน จุดไฟหลวงจากเทียนชนวน แล้วจึงวางไว้ใต้กลางฐานตั้งหีบศพ เป็นอันเสร็จพิธี

การขอคืนพระราชทาน

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชาชนมีอิสระในการเลือกนับถือศาสนา ซึ่งธรรมเนียมการปฏิบัติของแต่ละศาสนาเกี่ยวกับงานศพก็แตกต่างกันไป บ้างก็ใช้วิธีการเผา บ้างก็ใช้วิธีการฝังดิน ดังนั้น จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานดินฝังศพ สำหรับผู้ที่ประกอบคุณงามความดี ซึ่งอยู่ในหลักเกณฑ์เดียวกันกับการขอพระราชทานเพลิงศพแต่มีพิธีกรรมทางศาสนาที่ใช้ดินฝัง กล่าวคือ

๑) เป็นข้าราชการตั้งแต่ระดับปฏิบัติการขึ้นไป (ระดับ ๓ เดิม) สำหรับในกรณียังไม่ได้รับเครื่องราชอิสริยาภรณ์

๒) ผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตั้งแต่ชั้นเบญจมาภรณ์มงกุฎไทย (บ.ม.) ขึ้นไป

๓) บิดา มารดาของข้าราชการระดับชำนาญงานและระดับชำนาญการขึ้นไป (ระดับ ๖ เดิม)

๔) บิดา มารดาของผู้ที่ได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตั้งแต่ชั้นตรีตาภรณ์

ช้างเผือก (ต.ช.) ขึ้นไป

โดยดินพระราชทานจะเป็นห่อเล็ก ๆ สีขาวกับสีดำ จำนวน ๑๐ คู่พร้อมด้วยเครื่องขมาศพ ซึ่งหลังจากเจ้าหน้าที่ได้เชิญดินพระราชทานไปวางหน้าหีบศพ (ด้านศีรษะ) แล้ว ประธานในพิธีจะหยิบกระเบื้องข้าวตอกดอกไม้ (เครื่องขมาศพ) จากพนักงานพระราชพิธีวางบนหีบศพ ก่อนที่จะหยิบห่อดินพระราชทานครั้งละ ๑ คู่วางเรียงต่อจากเครื่องขมาศพจนครบ จากนั้นแขกและญาติมิตรจึงค่อยทำการฝังศพต่อไป